

LIETUVOS MIŠKO IR ŽEMĖS SAVININKŲ ASOCIACIJOS (LMSA) INICIATYVA SUKVIESTOS DZŪKIJOS MIŠKO SAVININKŲ SUEIGOS REZOLIUCIJA

2026 m. gegužės 29 d.

Varėna

Lietuvos miško ir žemės savininkų asociacijos (LMSA) iniciatyva 2026 m. gegužės 29 d. Varėnoje, Kino ir Parodų salėje (J. Basanavičiaus g. 17) surengta Dzūkijos miško savininkų atstovų sueiga reaguojant į pastaruosius valdžios sprendimus, sprendimus, kurie reikšmingai blogina privataus miškų ūkio ekonominį gyvybingumą ir mažina privačių miškų ekonominę vertę.

Pirmiausiai, nuo 2026 m. pradžios įsigaliojus Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme (SŽNSĮ) 135 straipsnio 1 dalies 1–3 punktuose nustatytiems miško naudojimo apribojimams (20 km atstumu į Lietuvos Respublikos teritorijos gilumą nuo valstybės sienos su Rusijos Federacija ir su Baltarusijos Respublika bei 100 m atstumu nuo miestų ir miestelių teritorijų ribų bei į abi puses nuo kelio briaunų prie valstybinės reikšmės magistralinių ir krašto kelių) didžiuliuose miškų plotuose (~400 tūkst. ha, iš kurių ~200 tūkst. ha-privachuose miškuose) yra apribota ar pavėlinama ūkinė veikla dėl biržių ploto ir šliejimo reikalavimų, nukeliant teisėtai suplanuotą medžiapjūtę 7–12 metų laikotarpiui ir sukeliant reikšmingą miško turto vertės sumažėjimą bei piniginių srautų praradimą. Dėl to patiriamų nuostolių nėra patvirtintas aiškus ir praktiškai veikiantis kompensavimo mechanizmas, apimantis dėl šių apribojimų patiriamus nuostolius.

Antra, naujajame Miškų įstatyme siekiama įtvirtinti papildomus ženklius apribojimus bei draudimus ūkininkavimui miškuose, ypač skaudžiai galinčius paliesti ~135-170 tūkst. ha privačių miškų savininkus, kurių nuosavybė yra nacionaliniuose parkuose, biosferos poligonuose, draustiniuose bei 1 km atstumu nuo miestų. Dėl to patiriamų nuostolių kompensacijos susiaurinamos iki vienintelio atvejo (kai į griežtesnę keičiant miškų grupę visam laikui uždraudžiami plynieji kirtimai). Jei šie Aplinkos ministerijos inspiruoti siekiai būtų realizuoti Seimo sprendimu, daugelio miško savininkų nuosavybės teisės būtų reikšmingai apribotos, o miško turtas netektų didelės dalies savo ekonominės vertės, nes savininkams būtų paliekamos nuosavybės pareigos, tačiau iš esmės siaurinamos galimybės naudotis ir disponuoti nuosavybe.

Trečia, nepriimtina situacija, kuomet miškų sektoriui mokant vienintelį tokio pobūdžio papildomą 5 proc. mokesį (įvestą miško keliams), **lėšos privačių miško kelių tvarkymui ir priežiūrai nesugrįžta**.

Išklause bei apibendrinę Dzūkijos miško savininkų sueigos dalyvių pasisakymus apie esamas bei galimas įvedamų naujų draudimų pasekmes, iš to kylančius aktualiausius privačių miško savininkų klausimus ir problemas, siekiant didinti Lietuvos privataus miškų ūkio sukuriamą vertę, užtikrinti konkurencingumą, kreipiamės į:

Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininką Juožą Oleką,

Lietuvos Respublikos Vyriausybės Ministrę Pirmininkę Iną Ruginienę,

Lietuvos Respublikos Seimo Aplinkos apsaugos komitetą ir Kaimo reikalų komitetą

Lietuvos Respublikos politines partijas ir Lietuvos Respublikos Seimo narius

ir prašome neatidėliotinos reakcijos priimant Jūsų kompetencijoje esančius sprendimus. Turime kartu išsklaidyti sklindančias baimes dėl galimų ypač neigiamų pasekmių Lietuvos miškų ūkiui ir jo ekonominiam gyvybingumui.

KONSTATUOJAMOJI DALIS

Vertindami dabartinę situaciją **pažymime**, kad:

- Lietuvos miškai yra ne tik gamtinis, bet ir strateginis ekonominis, socialinis bei regioninės plėtros išteklis.** Miškų sektorius Lietuvoje vaidina reikšmingą vaidmenį- čia sukuriama 4.0 - 4.5% pridėtinės vertės. Miškai užima 2,21 mln. ha (~33,9 %) Lietuvos teritorijos ir yra neatsiejama mūsų šalies kultūros, ekonomikos ir kaimo plėtros dalis. Per 60 metų faktinis medynų užimamas plotas padidėjo apie 0,6 mln.

ha. Atgavus Nepriklausomybę susiformavo ir ženkliai išsiplėtė privatus miškų ūkis - ~43 % miškų valdo 246 tūkst. privačių miškų savininkų (vidutinis miško valdos dydis - 3,3 ha). Miškingumas nuolat didėja (pagrinde-privačių plotų sąskaita), brandžių medynų tūris – 168,8 mln. m³ ir dar didėja. Bendras metinis medienos tūrio prieaugis per metus siekia 19,6 mln. m³, o iškertama 9,5 mln. m³ - visais kirtimais, ~ pusė iš jų privačiuose miškuose. Vienam šalies gyventojui tenkantis miško žemės plotas siekė 0,79 ha. Iš viso šalies miškuose sukaupta ~586,0 mln. m³ medienos išteklių. Kasmet iš miško paimamos medienos kiekiai sudaro vos 1,6% viso medienos tūrio, sukaupto Lietuvos miškuose. Šis kiekis atsistato ir kasmet pasipildo dar 0,5%.

- **Pastaraisiais metais valstybės miškų politika vis labiau krypta ne į subalansuotą ūkininkavimą, o į draudimų, ribojimų ir biurokratinių procedūrų plėtrą.** Miškų savininkams keliama vis nauji įpareigojimai, tačiau jų socialinis ir ekonominis poveikis dažnai nėra tinkamai įvertinamas, dėl ribojimų patiriami nuostoliai nėra sąžiningai atlyginami, o sprendimai neretai priimami nepakankamai tarantis su savininkais, savivalda ir vietos bendruomenėmis.
- Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsnis, Konstitucinio Teismo praktika ir Europos Žmogaus Teisių Teismo praktika patvirtina, kad **nuosavybės naudojimo ribojimai turi būti proporcingi siekiamiems tikslams, o jų sukeliamą neproporcingą naštą savininkui negali būti perkeliama vien privačiam asmeniui.** Todėl naujų ribojimų nustatymas nesukūrus veikiančio kompensavimo mechanizmo neatitinka teisinio tikrumo ir teisėtų lūkesčių principų.
- **Nuo 2026 m. pradžios įsigalioję Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 135 straipsnio 1 dalies 1–3 punktuose nustatyti apribojimai sukūrė naują didelio masto teisinę ir ekonominę problemą miškų savininkams.** Dėl vadinamojo „kontrmobilitumo priemonių“ paketo 20 km pasienio ruože nuo valstybės sienos su Rusijos Federacija ir Baltarusijos Respublika, taip pat 100 m atstumu nuo miestų ir miestelių teritorijų ribų bei prie valstybinės reikšmės magistralinių ir krašto kelių, ūkinė veikla dideliuose miškų plotuose (~200 tūkst. ha privačių miškų) dėl pakeistų biržių ploto bei šliejimo reikalavimų yra ribojama arba reikšmingai pavėlinama. Tai gali nukelti medžiapjūtės darbus net 7-12 metų, tačiau aiškus ir realiai veikiantis kompensavimo mechanizmas iki šiol neužtikrintas. Susidarė situacija, kad Dzūkijos miško savininkai 20 km pasienio ruože greitai negalės pilnavertiškai vykdyti ilgalaikių ūkininkavimo įsipareigojimų, išlaikyti darbuotojų, atsiskaityti su bankais ir verslo partneriais.
- **Seime nagrinėjamo Miškų įstatymo pakeitimo projekte Nr. I-671 (nauja redakcija) numatomi papildomi ribojimai gali dar labiau sumažinti privačių miškų ekonominę vertę,** ypač saugomose teritorijose, nacionaliniuose parkuose, draustiniuose, biosferos poligonuose ir prie miestų esančiuose miškuose. Net 40 proc. (arba 365 252 ha) privačių miškų teritorijų ūkinė veikla jau dabar yra apribota įvairiais papildomais draudimais. Valstybinės miškų tarnybos duomenimis, iš 935 tūkst. ha privačių miškų, apie 175-180 tūkst. ha yra saugomose teritorijose, dar apie 25 tūkst. ha patenka į Natura2000 teritorijas už saugomų teritorijų ribų. Lietuvos nacionaliniuose parkuose yra 43,9 tūkst. ha, o draustiniuose ~82 tūkst. ha miškų, priklausančių privatiems savininkams. Pasekmės dėl tokio masto apribojimų - savininkams būtų paliekamos pagrindinės su nuosavybe susijusios pareigos, tačiau reikšmingai apribojamos galimybės gauti pajamas iš miško ir investuoti į jo atkūrimą bei priežiūrą.
- **Vienintelis tik miškų sektoriui taikomas papildomas 5 proc. mokestis yra ydingas, iš jo surenkamos lėšos realiai negrįžta miško kelių priežiūrai ir labai menkai - kitoms bendrosioms miškų ūkio reikmėms.** Jokia kita verslo šaka Lietuvoje nemoka specialaus papildomo 5% mokesčio nuo visų gaunamų pajamų. Tokio apyvartos tipo mokesčio miškų savininkams neturi nei viena kita ES valstybė. Miško savininkai moka pilną kuro akcizą, įmonės- ir bendruosius kelių bei transporto priemonių mokesčius. Įvedus šią specialią įmoką neva miško kelių tvarkymui ir kitoms bendroms miškų reikmėms, pastaraisiais metais tik nežymi dalis iš surinktų lėšų grįžta į miškus, o dar mažiau- į miško kelių tvarkymą ir priežiūrą. Aplinkos ministerijos duomenimis, miško savininkų ir Valstybinių miškų urėdijos 2024 metais buvo sumokėta 44 mln. Eur (iš to skirta miškų reikmėms 5,28 mln. Eur), 2026 m. planuojama surinkti 47, 04 mln. Eur (iš to skirta 3,13 mln. Eur, privačių miškų keliams - nieko). Iš Kelių priežiūros ir plėtros programos per privačius miškus bendrai naudojamiems miško keliams neskiriama nei cento, iš Bendrųjų miško ūkio reikmių finansavimo programos - taip pat. Tokia situacija prieštarauja mokesčių teisingumo ir tikslinio lėšų naudojimo principams, nes mokestis renkamas deklaruojant konkretų tikslą, tačiau didžioji dalis surinktų lėšų tam tikslui nenaudojama.
- **Privatus miškas ekonominę vertę savininkui pirmiausia sukuria per teisėtą ir tvarų medienos**

naudojimą. Daugelis kitų miško teikiamų naudų – lankymasis, rekreacija, grybavimas, uogavimas, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės palaikymas – visuomenei teikiamos neatlygintinai. Miškas, kurio negalima naudoti ūkiniais tikslais, praranda rinkos vertę. Tokio turto niekas nepirks, bankai nepriims kaip užsto, o ateityje jis taps finansiškai nenaudingas. Savininkams lieka pareigos (pvz., tvarkyti mišką, kuopti kitų išverstas šiukšles), bet pajamų iš savojo miško jie negalės gauti ir investuoti nebus iš kur. Todėl ūkinės veiklos ribojimai, kuriais atimama ar iš esmės nukeliama galimybė naudoti užaugintą medieną, tiesiogiai mažina miško savininko turto vertę, pajamas ir motyvaciją.

- **Jeigu dabartinė politika nebus pakeista, bus mažinamas privataus miškų ūkio ekonominis gyvybingumas, medienos pasiūla, regionų pajamos, darbo vietos ir pasitikėjimas valstybe.** Tvari miškininkystė turi būti grindžiama ne savininkų baudimu ir nuosavybės nuvertinimu, o atsakingo ūkininkavimo skatinimu, aiškiomis taisyklėmis, teisiniu tikrumu ir sąžiningu valstybės įsipareigojimų vykdymu.

SIŪLOMI SPRENDIMAI

1. **Dėl SŽNSĮ 135 straipsnio apribojimų pagrįstumo. Prašome** Lietuvos Respublikos Vyriausybės pavesti Krašto apsaugos ministerijai kartu su Aplinkos ministerija ir Valstybine miškų tarnyba per nustatytą terminą pateikti motyvuotą vertinimą, ar SŽNSĮ 135 straipsnio 1 dalies 1–3 punktuose nustatyti biržių ploto, šliejimo ir 2,5 m atkūrimo aukščio reikalavimai yra būtini ir proporcingi keliamiems nacionalinio saugumo tikslams pasiekti, taip pat ar buvo atlikta ekonominio poveikio analizė ir įvertintos mažiau ūkinę veiklą ribojančios alternatyvos.
2. **Reikalaujame ne vėliau kaip iki 2026 m. rugsėjo 1 d. parengti ir patvirtinti kompensavimo mechanizmą, kuris užtikrintų proporcingą dėl SŽNSĮ 135 straipsnyje nustatytų apribojimų patiriamų nuostolių atlyginimą. Prašome** Vyriausybės pavesti atsakingoms ministerijoms parengti ir pateikti SŽNSĮ 13 straipsnio nuostatas atitinkančią kompensacijų išmokėjimo tvarkos atnaujinimą, numatant galimybę atlyginti už dėl ūkinės veiklos apribojimų atsirandančius nuostolius pagal 2025-05-15 priimtą Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo Nr. XIII-2166 X skyriaus antrojo skirsnio pakeitimo įstatymą (vadinamąjį „kontrmobilumo priemonių“ paketą ([TAR, 2025-05-22, Nr. 9085](#))).
3. **Reikalaujame užtikrinti Valstybės biudžete reikiamas lėšas kompensacijoms miškų savininkams už dėl aplinkosauginių apribojimų patiriamus nuostolius**, kas yra aiškiai įvardinta XIX Vyriausybės programos 639 punkte: <...> *Įvedant naujus suvaržymus privačiuose miškuose, prieš tai būtina numatyti sąžiningą kompensavimą*<...>. Analogiškos nuostatos yra priimtose [Nacionalinio miškų susitarimo](#) 2.1.2 ir 2.1.3 punktuose bei LR Seimo 2024-06-27 priimtose rezoliucijos „[Dėl miškų politikos](#)“ 2.1.2 ir 2.1.3 punktuose. Jokie nauji reikšmingi ūkinės veiklos ribojimai neturėtų įsigalioji tol, kol nėra užtikrintas jų finansavimo šaltinis ir praktinis kompensavimo mechanizmo veikimas.
4. **Prašome LR Seimo užsakyti atlikti Miškų įstatymo Nr. I-671 pakeitimo įstatymo projektą (nauja redakcija) nepriklausomą ekspertinį teisinio, ekonominio ir fiskalinio poveikio vertinimą**, įskaitant poveikį valstybės biudžetui, medienos pasiūlai, regionų užimtumui ir privačių miškų vertei (*tiesiogiai 2024-06-27 Seime pateikimo stadijoje praėjusio (Nr. XIVP-3933), tiesiogiai ir Vyriausybės 2025-12-03 nutarimu Nr. 843 (Reg. 2025-12-04 Nr. 2025-20633) Seimui pateikta išvada su naujais siūlymais*). Tuo pagrindu - parengti valstybės finansines galimybes atitinkančius teisinio reguliavimo priemonių pasiūlymus ir atsisakyti perteklinio reguliavimo iniciatyvų.
5. **Prašome Ministrės Pirmininkės įvertinti galiojančio miškų sektoriaus valdymo modelio efektyvumą ir 20-sios Vyriausybės programos 638 punkto įgyvendinimo eigą.** Esama Aplinkos ministerijos vadovybė nemato reikalo stiprinti miškininkystės kompetencijas bei imtis atsakomybės rūpintis ekonomine verte kuriančio miškų ūkio stiprinimu ir tvariu vystymu bei ekonominio gyvybingumo užtikrinimu. Nors yra kviečiami, Aplinkos ministerijos atstovai vengia dalyvauti miško savininkų organizuojamose sueigose, pristatyti ir aptarti priimamų sprendimų.
6. **Reikalaujame koreguoti diskriminuojantį (kitų mokesčių mokėtojų atžvilgiu) miško savininkų**

apmokestinimą:

- Kreipiamės į Seimo narius, kad priimant naują redakciją šiuo metu nagrinėjamą LR Miškų įstatymą **atsisakyti** ydingo, jokios kitos verslo šakos nemokamo **specialaus papildomo 5% mokesčio nuo gaunamų bendrųjų pajamų**. Tokio apyvartos tipo mokesčio miškų savininkams neturi nei viena kita ES valstybė.
 - Pereinamuoju laikotarpiu, kol įsigalios šį mokestį panaikinanti LR Miškų įstatymo redakcija, **siūlome Vyriausybei pavesti Finansų ministerijai tikslinti šio mokesčio skaičiavimo metodiką** taip, kad **5 proc. įmokos** būtų skaičiuojamos **nuo grynujų pajamų** (*atskaičius medienos ruošimo, transportavimo ar kitas sąnaudas*).
 - **Prašome Vyriausybės pavesti Finansų ministerijai tikslinti Gyventojų pajamų mokesčio nuostatas**, kad reguliarios veiklos nevykdančių miško savininkų per mokestinį laikotarpį gaunamos **vienkartinės pajamos už nenukirstą mišką ir medieną** (*paprastai gaunamos kartą per keletą dešimtmečių, turimam miškui sulaukus medžiapjūtės termino*) **nebūtų įtraukiamos į bendrą metinių apmokestinamų pajamų sumą** (*su visomis iš to išplaukiančiomis pasekmėmis: progresinio pajamų apmokestinimo, prievolės registruotis PVM mokėtoju ir kt.*) kas vestų prie **ypač neproporcingo** miško savininkų apmokestinimo ir to pasekmėje – „išmiškinimo“ verčiant parduoti *nuosavybę* (*pajamos iš 5 metų išlaikyto turto pardavimo neapmokestinamos GPM*). Miško savininkų gaunamos vienkartinės pajamos iš dešimtmečius auginto biologinio turto realizavimo negali būti vertinamos analogiškai reguliarioms darbo ar verslo pajamoms. **Siūlome išlaikyti 15 proc. GPM tarifą** pajamoms iš miškininkystės veiklos.
7. **Prašome Vyriausybės užtikrinti**, kad bent **50 proc.** pagal Miškų įstatymo 7 str. 2 dalį sumokamų įmokų bendrųjų miško reikmių finansavimo programai būtų skiriama miško kelių priežiūrai ir taisymui (remontui). **Reikalaujame**, kad už kuro akcizą, mokesčius už kelius ir transporto priemones Kelių priežiūros ir plėtros programoje kaupiamų lėšų dalis, skiriama miško kelių priežiūrai, **būtų naudojama ir per privačius miškus einančių miško kelių priežiūrai ir taisymui (remontui)**.
8. **Prašome spręsti labai opią miškų šiukšlinimo problemą**, kuomet laisvai į miškus automobiliais galinčių patekti piktavalių išverčiamų šiukšlių sutvarkymas užkraunamas ne pažeidėjams (*kurių paprastai nenustatoma*), o miškininkų ir miško savininkų atsakomybei. Inspektuojančios valstybinės institucijos baugina bandomis, miškininkai ir miškų savininkai verčiami savo sąskaita organizuoti tokių šiukšlynų sutvarkymą, šiukšlių pristatymą į atliekų aikšteles (*kur atvežtų šiukšlių nemokamai irgi nepriima*). Prašome parengti sprendimus, kad neidentifikuotų pažeidėjų miškuose paliktų atliekų surinkimo ir sutvarkymo našta nebūtų perkeliama vien miško savininkams ir miškininkams.

Prašome, kad ši Rezoliucija nebūtų vertinama kaip bendro pobūdžio pareiškimas. Joje keliami klausimai tiesiogiai susiję su privačios nuosavybės naudojimo apribojimais, teisėkūros proporcingumu, kompensavimo pareiga, valstybės biudžeto išipareigojimais ir viešojo administravimo subjektų pareiga atsakyti aiškiai, išsamiai ir motyvuotai. Todėl prašome kiekvieną šios Rezoliucijos siūlymą išnagrinėti pagal institucijų kompetenciją ir pateikti motyvuotus atsakymus, pagrįstus konkrečiomis teisės akto nuostatomis, faktiniais duomenimis, poveikio vertinimais ir finansiniais skaičiavimais.

Dzūkijos miško savininkų sueigos iniciatorius
LMSA Varėnos skyr. pirmininkas

LMSA pirmininkas

Mantas Lesniauskas

dr. Algis Gaižutis